

8 Uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi Venäjän aloitettua täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa helmikuussa 2022. Euroopan turvallisuuteen kohdistuu vakavin uhka vuosikymmeniin. Venäjän raaka sota Ukrainaa vastaan rikkoo kansainvälistä oikeutta ja YK:n peruskirjan periaatteita. Se heikentää Suomen ja koko Euroopan turvallisuutta ja vakautta sekä Venäjän uskottavuutta sopimus-kumppanina. Sota on pahentanut ruoka- ja energiakriisiä, joka vaikuttaa miljardeihin ihmisiin eri puolilla maailmaa.

Globaali vastakkainasettelu ja suurvaltojen väliset jännitteet ovat lisääntyneet, ja ne vaikuttavat merkittävästi turvallisuuteen, talouteen, teknologiaan, huoltovarmuuteen, teollisuuteen ja kauppaan. Sääntöperusteisen maailmanjärjestyksen rapautuminen, voimapolitiikan vahvistuminen, protektionismin aiheuttamat haasteet myös samanmielisten maiden välillä ja vapaakaupan kohtaamat esteet, ilmastonmuutos, köyhyyden ja näköalattomuuden aiheuttama globaali muuttoliike sekä ääriilikkeet ja terrorismi asettavat kaikki haasteita Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Suomi toimii sotilaallisten uhkien ehkäisemiseksi sekä jännitteiden vähentämiseksi.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Tiivis yhteistyö kumppanimaiden kanssa, hyvät kahdenväliset suhteet sekä monenkeskisen kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja vahvistaminen ovat Suomen kansainvälisten suhteiden kulmakiviä. Euroopan unioni ja puolustusliitto Nato muodostavat Suomen ulkopoliitiikan yhteistyövaraisen ytimen.

Suomi on Nato-jäsenyytensä myötä sotilaallisesti liittoutunut maa. Nato-jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta ja Pohjois-Euroopan vakautta sekä asemoi Suomen entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä. Naton jäsenmaana Suomi ylläpitää uskottavaa puolustuskykyä kaikissa olosuhteissa sekä varautuu tukemaan muita Nato-jäsenmaita velvollisuuksiensa mukaisesti. Suomen tavoitteena on EU:n ja Euroopan oman puolustuksen vahvistaminen Naton puitteissa.

EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä kauppapolitiikka määrittävät keskeisesti Suomen kansainvälisiä suhteita. Suomi edistää EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen roolin vahvistamista.

Aktiivinen jäsenyys Yhdistyneissä kansakunnissa (YK), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä (Etyj) ja Euroopan neuvostossa (EN) on Suomelle tärkeää. Suomi on YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsen 2023–2024, valmistautuu toimimaan Etyjin puheenjohtajana vuonna 2025 ja pyrkii YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi kaudelle 2029–2030.

Pitkittyneiden kriisien hoitaminen edellyttää rauhanvälityksen, humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja kauppapolitiikan yhteensovittamista. Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia läpileikkaavasti ulkopoliitikassaan. Kehitysyhteistyön tulee olla tuloksellista, tehokasta ja ehdollista.

Suomi kehittää laaja-alaisesti suhdettaan Yhdysvaltoihin, joka on yksi Suomen keskeisimmistä strategisista yhteistyökumppaneista ja liittolaisista. Yhteistyö murrosteknologioissa on tuotava suhteen ytimeen puolustuksen ja kaupan ohella. Suomen tavoitteena on EU:n ja Yhdysvaltojen mahdollisimman tiivis ja toimiva yhteistyösuhde. Hallitus ylläpitää ja syventää tiivistä, monialaista yhteyttä Isoon-Britanniaan ja edistää sen vahvaa kumppanuutta EU:n kanssa.

Hallitus huolehtii tiivistä suhteista Ruotsiin, joka on Suomen läheisin kumppani. Suomi toimii aktiivisesti osana pohjoismaista viiteryhmiä, syventää pohjoismaista integraatiota ja pyrkii purkamaan maiden välisiä rajaesteitä. Suomen ja Norjan yhteistyö tiivistyy nyt, kun kumpikin naapuri on Naton jäsenmaa. Pohjoismaiden lisäksi Viro ja muut Baltian maat ovat Suomelle tärkeitä kumppaneita EU:ssa, Natossa ja kahdenvälisesti. Hallitus pyrkii vahvistamaan ja syventämään Pohjoismaiden ja Baltian maiden (NB8) yhteistyötä.

Suurvaltakilpailun riskienhallinta puoltaa uudenlaista panostamista samanmielisiin kumppaneihin, kuten Australiaan, Etelä-Koreaan, Japaniin ja Kanadaan. Suomi vahvistaa taloudellisia suhteita Keski-Aasian maihin, sillä ne ovat potentiaalisia kauppakumppaneita turvallisuuspoliittisesti tärkeällä alueella. Afrikka on maanosana Suomelle ja EU:lle tärkeä, sillä mantereen kehitys vaikuttaa suoraan myös Euroopan tulevaisuuteen.

Venäjän ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ristiriidassa eurooppalaisen vakauden ja turvallisuuden kanssa. Suomi on tuominnut Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan, osallistuu Euroopan unionin pakotteiden toimeenpanoon ja on jäädyttänyt kahdenvälisiä yhteistyötä. Suomi on tukenut Ukrainaa muun muassa aseellisesti ja sitoutuu jatkamaan aseapua. Hallituksen tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on vankkumaton. Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisistä rikoksista ja korvausvelvollisuus vahingoista toteutuu. Hallitus edistää kansainvälisiä toimia

vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi Venäjän hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. Hallitus suhtautuu myönteisesti jäädytettyjen venäläisten varojen takavarikointiin sekä niiden tuottojen käyttämiseen Ukrainan hyväksi. Varojen käyttöön on löydettävä oikeudellinen ratkaisu yhdessä kumppanimaiden kanssa.

Suomen tavoitteena on saada Venäjä lopettamaan sota Ukrainassa ja torjua yhdessä kumppaneiden kanssa sen epävakautta lisäävät pyrkimykset. Venäjän kehityksestä riippuen Suomi arvioi omaa Venäjä-suhdettaan sekä yhteistyömahdollisuuksia yhdessä liittolaistensa kanssa EU:n ja Naton puitteissa. Hallitus painottaa toimia, joilla ylläpidetään ja kehitetään Suomen Venäjä-tuntemusta ja kykyä analysoida Venäjän kehitystä. Hallitus tukee mahdollisuuksien mukaan Venäjän kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

Kiina on Suomelle merkittävä kauppakumppani, ja Suomi ylläpitää toimivia suhteita Kiinan kanssa. Kiinan globaalin roolin vahvistuminen ja sen tavoitteet uudesta maailmanjärjestyksestä haastavat Suomen ja Euroopan. Suomen Kiina-politiikka määrittyy Euroopan unionin ja Naton jäsenyyksien kautta. Hallituksen tavoitteena on vähentää strategisia riippuvuussuhteita Kiinaan. Tätä edistetään niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Hallitus kannustaa Kiinaa käyttämään vaikutusvaltaansa Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja YK:n peruskirjaa kunnioittavan rauhan aikaansaamiseksi Venäjän ja Ukrainan välille.

Hallituskauden alussa laaditaan ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä puolustus-selonteko, joissa määritetään myös Suomen Nato-jäsenyyden peruslinjaukset. Selontekojen valmistelun tueksi järjestetään kaikki eduskuntapuolueet kattava parlamentaarinen seuranta eduskunnan edellyttämällä tavalla.

Hallitus tarkentaa tarvittaessa Nato-jäsenyyttä, puolustusyhteistyötä, EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspoliittista toimintaa, kansainvälistä apua, hybridi- ja kybervaikuttamista sekä terrorismia koskevaa lainsäädäntöä.

Suomi osallistuu aktiivisesti Etyjin, EU:n, Naton ja YK:n sotilaalliseen ja siviilikriinhallintaan. Kansainvälisillä operaatioilla Suomi edistää alueiden yhteiskunnallista vakautta ja torjuu hallitsematonta siirtolaisuutta. Samalla parannetaan Puolustusvoimien yhteisoperaatiokykyä sekä henkilöstön valmiutta toimia yhdessä muiden maiden viranomaisten kanssa. Hallitus edistää tehokasta rauhanvälitystoimintaa.

Yhteiskunnan yhtenäisyyttä ja valtioneuvoston johtamiskykyä ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä vahvistetaan. Hallitus selvittää turvallisuuskomitean toimintakyvyn vahvistamista ja mahdollista siirtoa toimivaltaa muuttamatta valtioneuvoston kansliaan.

Kokonais- ja kyberturvallisuuden johtamisrakenne uudistetaan hallituskauden aikana pääministerin johdolla. Valtioneuvoston häiriötilanteiden hallinnan ja kriisijohtamisen toimintamallista laaditaan valtioneuvoston periaatepäätös, ja sitä kehitetään valtioneuvoston yhteisen suunnittelukeskusmallin suuntaan.

Hallitus toteuttaa ulkoasiainhallinnon uudistuksen tukemaan uutta ulko- ja turvallisuuspolitiikan aikakautta.

8.1 Aktiivinen ja kansainvälinen Nato-Suomi

Naton jäsenenä Suomi varautuu vastaanottamaan apua liittolaisiltaan sekä antamaan apua liittolaisilleen. Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton kaikkeen toimintaan mukaan lukien Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin sekä sitoutuu Naton 360-asteiseen eli koko liittokunnan kattavaan pelotteeseen ja yhteiseen puolustukseen.

Suomi osallistuu Naton operaatioihin, kansainvälisiin harjoituksiin ja työryhmiin, mukaan lukien ydinasepolitiikan suunnitteluryhmään. Suomi vahvistaa osaamistaan ydinaseisiin liittyvissä kysymyksissä. Suomi ottaa aktiivisen roolin Naton kriisinhallinnassa ja terrorismin torjunnassa. Nato-jäsenenä Suomi on turvallisuuden tuottaja ja luotettava yhteistyökumppani, joka omalta osaltaan edistää Naton uskottavuutta ja toimintakykyä niin lähialueillamme kuin globaalisti.

Suomen ensimmäisiä tavoitteita Natossa on Ruotsin jäsenyyden toteutuminen. Hallitus tukee Naton avoimien ovien politiikkaa ja edistää yhdessä liittolaisten kanssa Ukrainan pyrkimystä kohti Nato-jäsenyyttä.

Hallitus sitoutuu pitämään puolustusmenot Naton tavoitteen mukaisella vähintään kahden prosentin tasolla suhteessa bruttokansantuotteeseen hallituskauden aikana. Hallituksen tavoitteena on, että Suomi sitoutuu tähän tavoitteeseen myös ylivaalikautisesti. Hallitus toimii puolustusteollisuuden toimintaedellytysten parantamiseksi ja kapasiteetin kasvattamiseksi. Näille linjauksille hallitus hakee tukea laajan parlamentaarisen yhteistyön kautta.

Hallituksen tavoitteena on, että Naton suunnittelu ja rakenteet sekä Suomen asemoituminen niihin tukevat mahdollisimman hyvin Pohjois-Euroopan turvallisuutta Itämereltä arktiselle alueelle. Itämeren merkitys elintärkeiden kuljetusten, tietoliikenteen ja sähkön saannin turvaamisessa huomioidaan suunnittelussa. Liikenneyhteydet Norjasta ja Ruotsista Suomeen on taattava, sillä tämä hyödyttää turvallisuutta, huoltovarmuutta ja kauppaa. Suomi edistää sotilaallista liikkuvuutta Euroopassa ja tukee EU:n sotilaallisen liikkuvuuden hankkeita.

Hallitus tavoittelee Naton toimintojen, esimerkiksi osaamiskeskuksen, sijoittamista Suomeen. Suomi profiloituu Natossa arktisen ja Itämeren alueen turvaamisessa, kokonais-turvallisuudessa, kyber- ja informaatioturvallisuudessa, hybridiuhkien torjumisessa sekä muun muassa tekoäly- ja kvanttiteknologiassa. Hallitus huomioi avaruusulottu-vuuden ja -teknologian merkityksen niin Naton kuin maanpuolustuksen näkökulmasta. Suomi edistää yhteisen tilannekuvan luomista, Naton politiikan vahvistamista ja kansal-lisen osaamisen ja liiketoimintamahdollisuuksien parantamista avaruuteen liittyvissä kysymyksissä.

Hallitus arvioi Nato-jäsenyyteen liittyvät lainsäädäntömuutostarpeet ja käynnistää välittö-mästi niihin tarvittavat valmistelut.

8.2 Uskottava maanpuolustus Suomen turvallisuuden perustana

Suomi huolehtii puolustuskykynsä ylläpidosta ja kehittämisestä ottaen huomioon turvalli-suusympäristön muutokset. Suomella on valmius vastata niin sotilaalliseen painostukseen, hybridisodankäyntiin kuin laajamittaiseen sotilaalliseen hyökkäykseenkin.

Suomen puolustus perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn osana liittouman yhteistä pelotetta ja puolustusta. Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton puolustuksen suunnitteluun ja yhteisen pelotteen toimeenpanoon. Hallitus huolehtii sotilaallisesta ja hallinnollisesta integraatiosta Naton kanssa. Hallitus varmistaa Puolustusvoimien henkilöstön riittävyyden ja jaksamisen muuttuneessa toimintaympäristössä. Tarvittavaa henkilöstöä lisätään suunnitelmallisesti.

Hallitus kehittää Suomen kansainvälistä puolustusyhteistyötä ilman ennakkorajoituksia. Suomi panostaa yhteistyöhön erityisesti Yhdysvaltojen, Ruotsin, Norjan ja Iso-Britannian kanssa. JEF (Joint Expeditionary Force) on Suomelle tärkeä monenvälisen puolustus-yhteistyön kehys. Suomi kehittää pohjoismaista puolustusyhteistyötä ja Nordefcon (Nordic Defence Cooperation) roolia. Yhteistyötä Ruotsin kanssa syvennetään edelleen. Sotilaallinen yhteistyö Itämeren ja arktisen alueen Nato-maiden kanssa vahvistuu Nato-jäsenyyden myötä. Hallitus painottaa ja kehittää edelleen Puolustusvoimien kansainvälistä yhteistoimintaa.

Hallitus pyrkii saattamaan Yhdysvaltojen kanssa käytävät puolustusyhteistyösopimus-neuvottelut päätökseen. Yhteistyösopimus (Defense Cooperation Agreement, DCA) on Suomen turvallisuuden kannalta merkittävä. Sen edistäminen laajalla parlamentaarisella pohjalla takaa osaltaan pitkäjänteisyyden Suomen kansainvälisessä puolustusyhteistyössä.

Puolustusselonteossa määritellään pidemmän aikavälin tavoitteet Suomen puolustukselle Natossa. Perustetaan tarvittaessa vaalikauden aikana parlamentaarinen työryhmä selvittämään maanpuolustuksen kehittämistarpeita.

Hallitus arvioi Nato-jäsenyyden vaikutukset asevelvollisuuteen sekä vapaaehtoisten reserviläisten ja palkatun henkilökunnan osallistumisen Naton yhteiseen puolustukseen ja toimintaan sekä tekee tarvittavat päätökset.

Suomen kansallinen puolustuskyky perustuu jatkossakin yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Hallitus kehittää asevelvollisuutta sekä laajentaa kutsunnat koskemaan koko ikäluokkaa parlamentaarisen työryhmän raportin mukaisesti. Hallituksen tavoitteena on kasvattaa vapaaehtoiseen palvelukseen hakeutuvien naisten määrää 2 000:een vaalikauden lopussa. Hallitus mahdollistaa palvelusturvallisuus huomioiden varusmiespalveluksen suorittamisen ja kertausharjoituksiin osallistumisen diabeetikoille sekä arvioi muiden terveyssyistä vapautettavien henkilöiden mahdollisuuksia osallistua maanpuolustuskoulutukseen. Mahdollistetaan evp-sotilaan ja reserviläisen palveleminen Puolustusvoimien normaali- ja poikkeusolojen tehtävissä sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

Hallitus kehittää siviilipalvelusjärjestelmää tarkoituksenmukaisemmaksi parlamentaarisen työryhmän raporttia hyödyntäen ja kytkien palveluksen nykyistä selkeämmin kokonais-turvallisuuden toimintamalliin.

Hallituskaudella reservin kertausharjoitusten määrä pidetään toimintaympäristön vaatimusten edellyttämällä tasolla. Samalla hallitus varmistaa harjoitusten laadukkaan toteutuksen ottaen huomioon varusmiesten koulutuksen sekä Nato-jäsenyyteen liittyvän toiminnan volyymin nousun.

Hallitus saattaa loppuun puolustusvoimien strategiset suorituskykyhankkeet. Hallituskaudella tehdään ensimmäiset päätökset Maavoimien uudistamisesta. Uusien materiaalihankkeiden painopiste tulee olemaan Maavoimissa. Suomi jatkaa puolustusmateriaali- ja koulutustukea Ukrainalle, ja luovutettu suorituskyky korvataan puolustushallinnolle.

Hallitus parantaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä ja selvittää siihen liittyen vapaaehtoisten alueellisten ja paikallisten joukkojen sekä muiden kokonaisturvallisuuden toimijoiden roolia ja asemaa. Puolustusselonteossa käsitellään myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kehittyvä asema, tehtävät, tavoitteet ja resurssit. Parannetaan maanpuolustuksen kanssa yhteistyössä toimivien kolmannen sektorin yhdistysten ja järjestöjen koordinaatiota ja luodaan mahdollisuus heidän koulutamiensa henkilöiden rekisteröintiin näiden tavoittamiseksi tarvittaessa. Selvitetään

sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden, tarvikkeiden ja aseiden verovähennysoikeuden luomista, siltä osin kuin ne soveltuvat kriisiajan käyttöön ja ovat yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa.

Hallitus vaikuttaa EU:n lyijynkäyttökiellon (osana REACH-asetusta) valmisteluihin siten, ettei se haittaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoinen maanpuolustus ja maanpuolustusvalmiuksia tukeva urheiluammunta tulee rajata kiellon soveltamisalan ulkopuolelle. Hallitus toimii aktiivisesti ampumaratojen saamiseksi pois rajoituksen piiristä, eikä hyväksy EU:n lyijynkäyttökiellon ja -rajoitusten laajentamista luoteihin.

Hallitus turvaa Suomen ampumaratojen toiminnan ja edistää uusien ampumaratojen perustamista ottaen huomioon alueellisen tarpeen ja arvioiden mahdolliset lainsäädäntötarpeet huomioiden keskeisten maanpuolustus-, reserviläis-, ampumaurheilu-, ja metsästysjärjestöjen sekä viranomaisten tarpeet. Sujuvoitamme ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä. Ulkoampumaratojen määrän tavoite on noin 1 000 ampumarataa vuosikymmenen loppuun mennessä. Painopiste on kivääri- ja toiminnallisten ratojen riittävässä määrässä koko maassa.

Kansallisten hankintojen avulla vahvistetaan sotilaallista huoltovarmuutta. Hallituksen tavoitteena on erityisesti kasvattaa kotimaista ammustuotantoa. Hyödynnetään kaikki mahdolliset yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmät niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Hallitus tukee suomalaista puolustusteollisuutta EU- ja NATO-jäsenyyksien kautta avautuvien yhteistyömahdollisuuksien maksimoimiseksi.

Hallitus vahvistaa kotimaisen puolustusteollisuuden toimintaedellytyksiä. Hallituskauden alussa käynnistetään Puolustusvoimien keskeisten ampumatarvikkeiden tuotantokapasiteettia ja -järjestelyjä koskeva selvitys. Puolustustarvikkeiden vientivalvonnassa Suomi toimii kansainvälisten velvoitteidensa sekä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Hallituskauden aikana tarkastellaan puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain uudistamistarpeet. Suomi ei aseta puolustustarvikeviennille tiukempia kriteereitä kuin keskeiset eurooppalaiset verrokkimaat. Hallituksen vientilupapäätökset ovat johdonmukaisia. Kerran luvitettujen tuotteiden ylläpito ja päivittäminen hyväksytään lähtökohtaisesti. Euroopassa vallitseva turvallisuustilanne huomioiden pyritään kehittämään EU:n kestävän rahoituksen taksonomiaa siten, että puolustusteollisuuden rahoitus helpottuu. Puolustusteollisuus otetaan huomioon kansallisissa TKI-panostuksissa ja vienninedistämishankkeissa.

Hallitus saattaa Suomen kriisinhallintaveteraanien tukitoimet vastaamaan muiden Pohjoismaiden järjestelyjä. Nykyisiä kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelyjä vahvistetaan kokoamalla olemassa olevat palvelut yhden luukun periaatteella yhteen (ns. kansallinen kriisinhallintaveteraanikeskus).

Lakia tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä muutetaan siten, että se mahdollistaa hoidon saannin myös traumaperäisissä stressihäiriöissä (PTSD). Laista poistetaan kuuden kuukauden aikaraja, joka usein ajaa henkilöt hoidon ulkopuolelle.

Veteraani- ja lottaperinnetyö järjestetään asiaa selvittäneen työryhmän raportin ehdotusten pohjalta.

8.3 Taloussuhteet osana strategista ulkopolitiikkaa

Suomi edistää sääntöpohjaista maailmanjärjestystä sekä toimii aktiivisesti YK:n uudistamiseksi vastaamaan 2020-luvun globaaleja haasteita. Suomen YK-strategia päivitetään osana valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Strategian päivitys luo puitteet Suomen YK:n turvallisuusneuvostokampanjalle kaudelle 2029–2030. Globaalin etelän sitouttaminen sääntöpohjaiseen järjestykseen, demokratiaan ja ihmisoikeuksien edistämiseen nousee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan painopisteeksi.

Hallitus tarkastelee ulkosuhteita kokonaisvaltaisesti, hallinnonalojen rajat ylittäen. Kansainväliset taloussuhteet sekä kauppa-, kehitys- ja teknologiapolitiikka ovat osa Suomen strategista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kauppapolitiikan tärkein tavoite on suomalaisten yritysten viennin ja investointien edistäminen. Kauppapolitiikassa on huomioitava myös huoltovarmuus, turvallisuus ja ympäristövaikutukset.

Hallitus laatii viimeistään keväällä 2024 Suomen kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon. Selonteossa asetetaan tavoitteet sekä määritellään tarvittavat toimenpiteet ja niiden seuranta. Selonteko sisältää linjaukset Suomen suhteista kehittyviin maihin.

Hallitus panostaa viennin ja investointien edistämiseen tukien suomalaisten yritysten sijoittumista kasvaville markkinoille. Vienninedistämistoiminnan tavoitteena on avata uusia markkinoita kasvuhaluille, erityisesti pienille ja keskisuurille, toimijoille. Team Finland -verkoston toiminta ja johtaminen uudistetaan yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa tukemaan Suomen strategisia intressejä. Hallitus vahvistaa ulkoministeriön ohjausroolia valtion viennin ja kansainvälistymisen edistämistoiminnoissa ja selvittää Business

Finlandin ulkomaantoimintojen siirron osaksi Suomen edustustoverkkoa. Hallitus arvioi vienninedistämistoiminnan – sisältäen vienninedistämismatkat ja vientirahoitusjärjestelmän – vaikuttavuuden suhteessa esimerkiksi Ruotsin ja Tanskan malleihin.

Suomi vahvistaa vapaakauppaa alueellisten ja kahdenvälisten sopimusten kautta sekä tukee WTO:n toimintaedellytyksiä. Suomen ja Yhdysvaltain talousyhteyksien vahvistamiseksi hallitus edistää määrätietoisesti neuvotteluja Suomen liittymisestä US Global Entry -ohjelmaan.

Hallitus toteuttaa ulkoasiainhallinnon uudistuksen tukemaan uutta ulko- ja turvallisuuspolitiikan aikakautta huomioiden muun muassa Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat lisävelvoitteet. Uudistuksen tavoitteena on keskittyä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin intresseihin, talouskasvun edistämiseen, kansainvälisiin taloussuhteisiin ja teknologiseen kehitykseen. Uudistuksen yhteydessä hallitus arvioi monenkeskisten asioiden hoitamisen ulkoasiainhallinnossa. Resurssit ja panostukset painottuvat maihin, jotka ovat Suomen kannalta strategisesti merkittäviä. Tämä koskee niin edustustoverkkoa, taloussuhteita, turvallisuusyhteistyötä kuin kehitysyhteistyötä. Päätöksiä edustustoverkon mitoittamisesta tehdään pitkällä aikavälillä suunnitelmallisesti. Suomi hakee käytännönläheisiä yhteisiä ratkaisuja muiden Pohjoismaiden ja EU-maiden ulkomaanedustustojen kanssa.

8.4 Kokonaisvaltainen kehityspolitiikka

Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja tukee osaltaan myös Suomen strategisia taloussuhteita. Suomi keskittyy kannaltaan olennaisiin kumppanimaihin ja rakentaa niihin strategisempaa suhdetta, joka perustuu selkeisiin painopistealueisiin. Jatkossa painopistemaita on aiempaa vähemmän. Suomi keskittyy kehitysyhteistyössä tasavertaisiin yhteistyömalleihin. Tavoitteena on rakentaa kehittyvien maiden kanssa kestäviä kumppanuuksia, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn ja kunnioitukseen. Suomen tavoitteena on vähentää kehittyvien maiden epätervettä poliittista ja taloudellista riippuvuutta ulkovalloista.

Kehityspolitiikassaan Suomi nojautuu omiin vahvuusalueisiinsa, joissa Suomella on hyvät mahdollisuudet tukea kestävästä kehityksestä. Toimiva demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeudet ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ovat kestävästä yhteiskunnallisesta kehityksestä edellytyksiä, joita hallitus tukee. Väestönkasvun ollessa nopeampaa kuin talouskasvu on köyhyyden torjuminen ja hyvinvoinnin vahvistaminen kestävästi erittäin vaikeaa. Hallituksen kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen, joka on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä, sekä koulutus ja ilmastotoimet.

Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä. Suomi edistää tehokkaasti suomalaisten yritysten osallistumista EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa rahoitettaviin investointihankkeisiin.

Suomi on historiallisesti ollut sitoutunut YK-suosituksen mukaiseen kehitysrahoituksen 0,7 prosentin BKTL-tasoon, vaikka tavoitteeseen ei ole päästy. Vallitsevassa taloustilanteessa kehitysyhteistyöhön kuitenkin kohdistuu hallituskaudella säästöjä, jotka toteutetaan asteittain ottaen huomioon tehdyt sitoumukset. Hallitus linjaa osana kansainvälisen talous- ja kehitysyhteistyön selontekoa kehityspolitiikan painopisteistä ja laatii kehitysyhteistyörahoitukselle useamman vaalikauden mittaisen suunnitelman.

Kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli Suomen kehitysyhteistyön tavoitteiden toteuttamisessa. Suomen kehitysyhteistyön painopistettä siirretään pois kahdenvälisistä valtioiden välisistä maaohjelmista kotimaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön. Kotimaisten järjestöjen mahdollisuuksia kansainvälisen rahoituksen (esim. EU, YK, säätiöt) hankintaan sekä monitoimijahankkeisiin osallistumiseen vahvistetaan. Keskeisten YK-järjestöjen kautta Suomi edistää ulkopoliittisia tavoitteitaan ja arvojaan. Selvitetään kehitysyhteistyöhön tehtävän lahjoituksen vähentämistä verotuksessa tai vapaaehtoisen lahjoituksen tekemistä verotuksen yhteydessä.

Julkisella rahalla voidaan rakentaa toimintaympäristöä, mutta pysyvän muutoksen aikaansaaminen vaatii yksityisiä toimijoita, investointeja ja pääomaa. Hallitus edistää suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia kehitysmaissa sekä yritysten edellytyksiä hakea rahoitusta YK:lta, EU:lta ja kehitysrahoituslaitoksilta. Hallitus lisää suomalaisten yritysten hyödyntämistä kehitysyhteistyössä ja kehityssijoituksissa. Hallitus painottaa kehityspoliittisia finanssisijoituksia, joilla edistetään pääomien kohdistumista yritystoimintaan. Kehitysrahoituksen eri muodot täydentävät toisiaan. Tuloksellisen kehityspolitiikan saavuttamiseksi tarvitaan sekä lahjamuotoista että laina- ja sijoitusmuotoista kehitysrahoitusta. Edistetään kehittyvissä maissa suomalaista osaamista hyödyntävää kestävää metsätaloutta ja metsityshankkeita sekä muita hankkeita, jotka parantavat paikallisia elinoloja ja kasvattavat globaalia hiilinielua.

Suomi jatkaa humanitaarisen avun antamista painottaen kaikkein haavoittuvimpien auttamista.

Hallituksen tavoitteena on edistää ja kasvattaa suomalaista rauhanvälitysosaamista. Hallitus edistää keinoja laajentaa suomalaista rauhanvälitystoimintaa yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

Suomi jatkaa Ukrainan tukemista muun muassa kehitysyhteistyön, puolustusmateriaaliavun, siviilikriisinhallinnan ja humanitaarisen avun sekä kansalaisjärjestöjen, Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Nato-rahastojen kautta. Suomi valmistautuu siihen, että tuen suuruus nousee kasvavan aseavun ja jälleenrakennuksen myötä. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Kaikessa tuessa otetaan huomioon oikeusvaltiorakenteiden vahvistaminen sekä korruptiontorjunta. Hallitus valmistelee yhteistyössä elinkeinoelämän ja Team Finland -verkoston kanssa kansallisen Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelman.

Suomen kehitysyhteistyö ehdollistetaan omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisen sääntöperusteisen järjestyksen tukemiselle. Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Suomi tukee EU:n pyrkimystä kannustaa kolmansia maita ottamaan vastaan kansalaisiaan muun muassa kehitysyhteistyöinstrumenteilla ja viisumipolitiikalla.

Hallitus valvoo kehitysyhteistyövarojen käyttöä tehokkaasti. Mikäli väärinkäytöksiä havaitaan, tämä johtaa tuen leikkaamiseen tai lakkauttamiseen ja mahdollisuuksien mukaan takaisinperintään.

8.5 Kyberturvallisuus, informaatioturvallisuus ja hybridiuhkien torjuminen

Hybridiuhilla tarkoitetaan laaja-alaista häirintää ja vaikuttamista, jonka päämääränä on heikentää yhteiskuntien toimintaa ja päätöksentekoa. Hybridivaikuttamista harjoittavat sekä valtiolliset että ei-valtiolliset toimijat. Hybridiuhkien huomattava nousu on osa muuttunutta kansainvälispoliittista asetelmaa, jolle ominaisia ovat voimistuvat jännitteet suurvaltojen ja yhteiskuntajärjestelmien välillä. Keskeinen osa hybridiuhkia ovat kyberhyökkäykset ja informaatiovaikuttaminen.

Suomi varautuu hybridiuhkiin ennakoivasti. Hallitus uudistaa kansallisen kyberturvallisuusstrategian vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Kriittisen infrastruktuurin tietojen avoin jakaminen arvioidaan uudelleen huomioiden kansallinen turvallisuus. Tiedustelu- ja valmiuslainsäädäntö päivitetään mahdollistamaan hybridiuhkien tehokas torjunta.

Suomalainen kyber- ja informaatioturvallisuusosaaminen varmistetaan panostamalla alan koulutukseen. Salaustuotteiden hyväksyntäprosessia nopeutetaan, jotta kotimainen kyberteknologia saadaan nopeammin markkinoille. Suomi hankkii itselleen kansainvälisiä

tietoturvahyväksyntöjä myöntävän maan aseman EU:ssa. Kyberturvallisuutta vahvistetaan tiiviissä yhteistyössä yritysten, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa huomioiden sen, että iso osa kriittisestä infrastruktuurista on yksityisessä omistuksessa.

Kokonais- ja kyberturvallisuuden johtamisrakenne uudistetaan hallituskauden aikana. Uudistuksessa varmistetaan viranomaisten vastuunjaon ja toimivaltuuksien selkeys ja tiedonvaihdon tehokkuus sekä toteutetaan näiden edellyttämät lainsäädäntömuutokset. Hallitus laatii kyberpuolustusdoktriinin sekä selkeyttää ja tarkentaa Puolustusvoimien roolia kyberpuolustuksessa.

Disinformaation synnyttämää yhteiskunnallista vahinkoa ennaltaehkäistäkseen hallitus päivittää strategisen viestinnän toimintamallin sekä vahvistaa ja huomioi informaatio-puolustuksen osana uudistettavaa kyberturvallisuusstrategiaa. Hallitus huomioi disinformaation torjunnassa molemmat kansalliskielet sekä muunkielisen viestinnän. Opettajien valmiuksia kasvattaa oppilaita kriittiseen medialukutaitoon sekä tietoisuuteen kyberriskeistä vahvistetaan laajan yhteiskunnallisen resilienssin lujittamiseksi.